

Aktuel Ældrepolitik marts 2021

Ny epidemilov og plads til Ældre Sagen i nyt klagenævn

En ny epidemilov, som er aktuel i den nuværende pandemi, har været i høring ad to omgange. Ældre Sagen har vedvarende kæmpet imod lovforslagenes regler om besøgsrestriktioner og tvangsvaccine og for retssikkerhedsmæssige forbedringer og øget parlamentarisk kontrol. Med undtagelse af vores krav til rammer for besøgsrestriktioner i plejehjemsbeboeres egen bolig er Ældre Sagens mange budskaber blevet hørt og medtaget i den endelige lov.

I forhold til besøgsrestriktioner har Ældre Sagen både over for politikere og i pressen gjort opmærksom på, at besøgsrestriktioner i egen bolig efter vores opfattelse ikke er i overensstemmelse med den europæiske menneskerettighedskonventions artikel 8 om retten til familie- og privatliv. Derfor mener vi, at det kun bør være muligt at udstede restriktioner for besøg på selve fællesarealerne. Det er en holdning, vi deler med bl.a. Institut for Menneskerettigheder.

Trods kritik og megen politisk opmærksomhed er myndighedernes mulighed for at udstede restriktioner for besøg i egen bolig alligevel endt med at være del af den nye epidemilov. Dette ærgrer os naturligvis, men efter den nye epidemilov er der dog også oprettet et Ankenævn for besøgsrestriktioner, og Ældre Sagen har fået plads i nævnet. Det betyder, at vi fremover i klagenævnet skal være med til at vurdere, om betingelserne for et påbud om besøgsrestriktioner er opfyldt samt kommunernes håndtering af dem, og det er vi meget tilfredse med.

Erstatning for smitte med covid-19 på plejehjem

Patienterstatningen anerkender nu COVID-19-smitte på et plejehjem som en patientskade, hvis man er blevet smittet af sundhedspersonalet på plejehjemmet i forbindelse med sundhedsfaglig behandling. Der er tale om en principiel afgørelse, som fremover lægger linjen for andre sager om smitte med COVID-19.

Ældre Sagen ved Bjarne Hastrup har i medier udtrykt glæde over, at der nu også gælder et erstatningsansvar, når der sker en skade (smitte) på plejehjem. Vi har samtidig foreslået, at sundhedsmyndigheder og ansættelsessteder sørger for klar og tydelig

Dette dokument er målrettet Ældre Sagens frivillige

kommunikation til de ansatte om reglerne for patienterstatning, så både beboere og pårørende kan få information om muligheden for erstatning, når det er relevant.

For at der er ret til patienterstatning, skal smitten være opstået i forbindelse med sundhedsfaglig behandling (medicingivning, sårbehandling, blodtryksmåling mv.). Der er ikke ret til patienterstatning, hvis smitten er opstået i forbindelse med almindelig pleje (toiletbesøg, bad, påklædning mv.). Dermed kan der på plejehjem opstå situationer, hvor det er uklart, hvordan smitten er opstået. Derfor har vi givet udtryk for et håb om, at en eventuelt tvivl om smitteårsag vil komme den smittede til gode i fremtidige sager.

Indflytning i plejebolig uden partner

Ældre Sagen har udtalt sig vedrørende indflytning i plejebolig på baggrund af en ny Momentum-undersøgelse, som dokumenterer, at 27 % af de, der flytter i plejebolig, har en partner, der ikke flytter med. I den forbindelse påpeger vi, at selvom beslutningen om at måtte sende sin partner på plejehjem kan være forbundet med både skyldfølelse og skam, kan den også være forbundet med en vis lettelse over at kunne slippe lidt af ansvaret, så den pårørende igen får lov at være netop pårørende og ikke plejepersonale for deres kære.

Samtidig efterspørger vi fra Ældre Sagens side, at flere kommuner får ansat pårørende-vejledere, som kan hjælpe og guide de pårørende i de svære situationer, ligesom vi også opfordrer til, at pårørende finder ligesindede at tale med via pårørendegrupper eller online netværk som fx Ældre Sagens Netværk for Pårørende på Facebook.

Genåbning

Selvom Styrelsen for Patientsikkerhed nu har ophævet besøgsrestriktioner og besøgsforbud i flere kommuner, er der endnu en lang række plejehjem, hvor der fortsat er restriktioner. Ældre Sagen har derfor sendt et brev til ældreminister Astrid Krag med ønsket om en klar plan for genåbning af landets plejehjem. I brevet efterlyser vi konkrete kriterier for, hvilke forhold der skal være gældende for, at et plejehjem igen kan vende tilbage til "normalen", og beboerne igen selv kan bestemme, hvem de vil have besøg af hvornår. Uvisheden er en stor psykisk belastning at leve med - og både beboerne og deres pårørende har behov for at vide præcis, hvor målstregen er. Dette budskab har vi også formidlet i flere medier.

Dette dokument er målrettet Ældre Sagens frivillige

I brevet understreger vi samtidig, at også de hjemmeboende ældre lider. Nedlukningen har kostet både på det fysiske og det mentale helbred, ligesom også forekomsten af ensomhed er fordoblet.

Hertil gør vi opmærksom på, at Ældre Sagens 215 lokalafdelinger står klar til at genåbne dørene for tusindvis af aktivitetstilbud, så snart det bliver muligt, men at de selvfølgelig også – som alle andre – har brug for en konkret melding og en tidshorisont for at kunne planlægge en forsvarlig tilbagevenden.

Vaccination

Vaccination mod COVID-19 har fortsat fyldt meget i medierne og blandt vores medlemmer. Mange medlemmer og deres pårørende har oplevet store udfordringer med at bestille tid til vaccination, og vi har de seneste måneder fået mange henvendelser fra fortvivlede ældre og deres pårørende. Ældre Sagen har derfor i mere eller mindre alle medier forsøgt at påpege vaccinationsproblemerne. Vi kunne allerede tilbage i starten af januar forudse mange af de nuværende problemer. Derudover har man lavet et nyt IT-system, som er meget lidt brugervenligt samt telefonrådgivning med dårlig bemanning. Ældre Sagen har skrevet til blandt andet sundhedsministeren og ældre- og socialministeren om ældres udfordringer med at booke vaccinetider. I brevet foreslår Ældre Sagen, at man får tildelt en tid i ens lokalområde, som man så skal bekræfte enten telefonisk eller digitalt. Mange tager i desperation den første ledige tid, de støder på i systemet, selvom det er 100 km væk, uden at vide at der måske få dage senere udbydes tider i deres område. Så længe der ikke er masser af vaccinetider, kommer ældre til at booke tider også langt væk fra bopælen og køre på kryds og tværs af kommunegrænser.

Myndighedernes løsning på de mange problemer har hidtil været at bemandle regionernes telefoniske bookingsystem bedre, udvikle det elektroniske bookingsystems funktionaliteter samt sørge for, at kommunerne ringer til de personer, der er blevet tilbud vaccination, men som endnu ikke har bestilt tid.

Ældre Sagen mener ikke, at det løser alle problemerne, men det sikrer, at de, der ønsker at blive vaccineret, får tilbuddet igen, samtidig med at man ved, at man bliver grebet af systemet, hvis man ikke kan overskue at bestille en tid. Mange kommuner har før denne aftale gjort en stor indsats og ringet rundt til udvalgte borgere, men det er desværre ikke alle kommuner. Derudover tager nogle kommuner kun fat i de

Dette dokument er målrettet Ældre Sagens frivillige

allersvageste borgere. Det er derfor positivt, at der nu kommer en landsdækkende løsning, der kan sikre en tryghed i vaccinationsprocessen for de personer, der opgiver ved mødet med systemet. Kommunernes fokus er på gruppe 2 (personer med omfattende hjemmehjælp) og gruppe 3 (personer over 85 år). Hvis systemet forbedres, vil andre målgrupper også kunne have behov for hjælp og støtte til bookingsystemet, så vi sikrer, at ingen opgiver at blive vaccineret.

Øget fokus på digitaliseringen i samfundet

I Ældre Sagen har vi øget fokus på digitaliseringen i samfundet samt konsekvenserne heraf for de grupper af ældre, der slet ikke er digitale og for dem, som kan have svært ved at følge med i denne udvikling.

Vi får løbende henvendelser fra medlemmer om udfordringer som følge af digitaliseringen. Aktuelt drejer det sig især om de kontantløse kasser i bankerne, de nye godkendelsesprocedurer for køb på nettet og udviklingen af et digitalt Coronapas. Også medierne kontakter os om disse problemstillinger, og vi har udtalt os i Radio4 (om de nye godkendelsesprocedurer) og givet citat til Politiken samt til Sjællandske Nyheder (om de kontantløse kasser). Vi har også sammen med Lev, SAND, Social lederforum og FDDDB skrevet en kronik i Kristeligt Dagblad om, at de ikke-digitale ikke må glemmes. Kronikken blev fulgt op af et brev til de ansvarlige ministre, som vi skrev sammen med Lev. I brevet understreger vi behovet for både midlertidige og langtidsholdbare løsninger for de ikke-digitale.

Vi mener grundlæggende, at digitalisering byder på mange spændende muligheder og kan gøre hverdagen lettere for mange, både unge og også mange ældre. Dog er det ikke alle i samfundet, der kan være med på den digitale udvikling. Derfor er det vigtigt, at samfundet udviser forståelse og rummelighed for alle samfundsgrupper. Vi er derfor meget opmærksomme på udfordringer, der opstår med digitaliseringen, og vi arbejder for, at der skal være gode løsninger også for alle ældre, uanset den enkeltes digitaliseringsgrad og -evne.

Omsorgstandpleje

Ældre Sagen har sammen med Tandlægeforeningen sat fokus på, at alt for mange ældre ikke bliver tilbudt den omsorgstandpleje, de er berettiget til. Det kan have store konsekvenser for de ældres tandsundhed.

Dette dokument er målrettet Ældre Sagens frivillige

Der er mellem 52.000 og 63.000 borgere på 65 år eller derover, der bør visiteres til omsorgstandplejen. I 2019 blev der kun visiteret 26.079 borgere til omsorgstandplejen. Der sidder altså mellem 25.000 og 37.000 borgere, der ikke har fået det tilbud om omsorgstandpleje, som de er berettiget til. Man bør få et automatisk tilbud om omsorgstandpleje i det øjeblik, man flytter på plejehjem, ligesom man mange steder får tilbud om en plejehjemslæge.

Ligeledes bør der være fokus på, at ældre mennesker sikres transport og ledsagelse til og fra omsorgstandplejen. En rettighed, der bør skrives ind i sundhedsloven, og en anbefaling, som Sundhedsstyrelsen også havde i 2016, hvor der blev udarbejdet fem anbefalinger til at forbedre omsorgstandplejen.

Politisk aftale om ingen modregning i pension ved ekstraarbejde relateret til Corona

Den 24. februar indgik regeringen en politisk aftale med Venstre, Dansk Folkeparti, Socialistisk Folkeparti, Radikale Venstre, Enhedslisten og Nye Borgerlige, der betyder, at pensionister ikke bliver modregnet i pensionen for egne eller samlevers/ægtefælles indtægter, der skyldes ekstraarbejde relateret til Corona. Det gælder både folkepensionister, førtidspensionister og folk på seniorpension.

Med aftalen anerkender Folketinget de mange, der har ydet en indsats for at bekæmpe Corona eller holde gang i virksomheder og samfund. Ældre Sagen finder dette positivt, men mener samtidig, at der også er behov for at lempe reglerne for modregning under normale forhold for at fremme lysten til at arbejde, jf. nedenfor.

Beregning af ydelser til pensionister

Ældre Sagen mener, at der er brug for at få ændret en række regler for beregning af ydelser til pensionister. Vi har den 16. februar skrevet til beskæftigelsesministeren for at gøre opmærksom på disse problemer og med opfordring til, at disse løses.

Henvendelsen vedrører følgende tre problemstillinger:

- Modregningen af ikke-pensioneret samlever/ægtefælles indkomst i pensions-ydelserne er i nogle tilfælde meget hård, og det kan gå ud over lysten til at arbejde. Det, mener vi, er u hensigtsmæssigt, og derfor foreslår vi, at modregningen lempes i disse tilfælde.

Dette dokument er målrettet Ældre Sagens frivillige

- Formuegrænsen for ældrechecken for par er den samme som for en enlig. Ældre Sagen mener, at formuegrænsen for par er for lav og kan ramme økonomisk dårligt stillede pensionister hårdt, hvis de flytter sammen. Vi opfordrer derfor til, at formuegrænsen for ældrechecken for par hæves.
- Folkepensionister i plejebolig kan få problemer med at betale husleje, fordi de kun kan få boligydelse op til 65 m², men mange moderne plejeboliger overskrider denne arealgrænse. Ældre Sagen mener derfor, at arealgrænsen for boligydelsen til kommunalt anviste plejeboliger bør fjernes.

Vi har endnu ikke fået svar fra beskæftigelsesministeren.

Timekrav for ret til seniorpræmie og compensation til freelancere i forbindelse med Coronanedlukning

På baggrund af vinterens nedlukning af samfundet og genindførelsen af forårets kompensationsordninger sendte Ældre Sagen den 8. februar et fælles brev til beskæftigelsesministeren og erhvervsministeren samt beskæftigelses- og erhvervsudvalgene.

Vi mener, at der behov for yderligere tiltag for at sikre, at erhvervsaktive over folkepensionsalderen klarer sig gennem krisen og fortsætter på arbejdsmarkedet, når landet åbner igen. Vi har derfor opfordret politikerne til at nedjustere timekravet for ret til seniorpræmie ligesom ved forårets nedlukning og give selvstændige folkepensionister med A- og B-indkomst fra freelancearbejde mulighed for compensation for indkomstab, som følger af Coronarestriktionerne.

Vi har den 8. marts modtaget et fælles svar fra beskæftigelsesministeren og erhvervsministeren på vores henvendelse. Det er deres vurdering, at ordningen for seniorpræmie er så fleksibel og rimelig, at der ikke er behov for yderligere justeringer på nuværende tidspunkt. Herudover nævner de, at kompensationsordningerne for selvstændige og freelancere er udvidet og forlænget som følge af den politiske aftale om hjælpepakker, der blev indgået den 9. februar. Ældre Sagen bemærker, at den politiske aftale ikke omfatter mulighed for at modtage compensation, hvis man er freelancer med A- og B-indkomst og samtidig modtager folkepension, hvorfor aftalen ikke ændrer på deres situation. Vi overvejer nu, hvordan vi forholder os til svaret.

Ændring af ATP-loven

Beskæftigelsesministeriet har sendt et forslag til ændring af ATP-loven i høring. Lovændringen vil give ATP mulighed for at investere en større del af formuen i aktier og andre aktiver med forventet højere afkast, men også større risiko, end når der investeres i obligationer. Samtidig indføres der mulighed for at udbetale bonus til pensionister (forhøje pensionen), selvom bonusreserven ikke er stor nok til, at ATP kan garantere højere pension til alle ATP-medlemmer.

I Ældre Sagen er vi positive overfor, at investeringsreglerne ændres, så især yngre ATP-medlemmer kan se frem til en højere pension i en tid, hvor obligationsrenten er tæt på nul. Vi lægger vægt på, at ATP-pensionen fortsat vil være fuldt garanteret fra pensionsalderen. Vi er samtidig meget tilfredse med, at der gives mulighed for bonus til pensionister, så ATP-pensionen kan følge med inflationen.